

SITI RODZIYAH NYAN

AKHBAR SAUDARA

PENCETUS KESEDARAN MASYARAKAT MELAYU

NATIONAL ARCHIVES
MALAYSIA

AKHBAR *SAUDARA*

PENCETUS KESEDARAN
MASYARAKAT MELAYU

PERDANA
LEADERSHIP
FOUNDATION
YAYASAN
KEPIMPINAN
PERDANA

AKHBAR SAUDARA

PENCETUS KESEDARAN
MASYARAKAT MELAYU

SITI RODZIYAH NYAN

Dewan Bahasa dan Pustaka
Kuala Lumpur
2009
PUSTAKA PERDANA

1007607

Cetakan Pertama 2009
© Siti Rodziah Nyan 2009

Hak Cipta Terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian artikel, ilustrasi, dan isi kandungan buku ini dalam apa jua bentuk dan dengan cara apa jua sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman, atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Ketua Pengarah, Dewan Bahasa dan Pustaka, Peti Surat 10803, 50926 Kuala Lumpur, Malaysia. Perundingan tertakluk kepada perkiraan royalti atau honorarium.

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam-
Penerbitan

Siti Rodziah Nyan

Akhbar Saudara pencetus kesedaran masyarakat
Melayu / Siti Rodziah Nyan.

Mengandungi indeks

Bibliografi: hlm. 231

ISBN 978-983-46-0172-0

1. Malay newspapers--Malaysia. 2. Journalism--
Malaysia. I. Judul.

302.23209595

Dicetak oleh
Dawama Sdn. Bhd.
Kompleks Dawama
Lot 1037, Jalan AU3/1
54200 Ampang/Hulu Kelang
Selangor Darul Ehsan

302.232
SIT

KANDUNGAN

<i>Senarai Gambar</i>		vii
<i>Senarai Jadual</i>		ix
<i>Prakata</i>		xi
<i>Pendahuluan</i>		xiii
Bab Satu	Pengenalan	1
	Historiografi Akhbar Melayu	1
	Kajian dan Sumber	6
	Pulau Pinang Sebagai Pusat Kemunculan Akhbar Melayu	15
Bab Dua	Akhbar <i>Saudara</i> dan Tokoh Penerajunya	25
	Pengarang dan Pemilik Akhbar Melayu	25
	Akhbar <i>Saudara</i> dan Kecenderungan Pengisiannya	31
	Tokoh Penting Penerbitan Akhbar <i>Saudara</i>	49
	Syed Sheikh Ahmad al-Hadi	50
	Mohd. Yunus bin Abdul Hamid	62
	Abdul Rahim Kajai	70

Kandungan

	Syed Alwi bin Syed Sheikh Ahmad al-Hadi	82
	Kesimpulan	89
Bab Tiga	Isu Ekonomi dalam Akhbar <i>Saudara</i>	92
	Krisis Ekonomi di Tanah Melayu	92
	Seruan Memajukan Ekonomi	104
	Seruan Bercucuk Tanam dan Berniaga	105
	Isu Kemunduran Orang Melayu	108
	Seruan untuk Bersaing	122
	Isu Hak Milik Tanah dan Seruan Berjimat Cermat	129
	Isu Pekerjaan dan Perjawatan di Sektor Awam	140
Bab Empat	Isu Sosial dalam Akhbar <i>Saudara</i>	147
	Isu Kemajuan dalam Bidang Pendidikan	147
	Isu Kemajuan dan Pendidikan Wanita Melayu	170
	Isu Pendidikan Kesihatan	183
	Seruan Menghargai Masa	187
	Seruan Menimba Ilmu Pengetahuan	188
	Seruan Memajukan Bahasa Melayu dan Tulisan Jawi	189
	Permasalahan Moral di Tanah Melayu	196
	Aktiviti Pelacuran di Tanah Melayu	198
	Kegiatan Bangsawan	206
	Kegiatan Ronggeng dan Kabaret	208
	Kes Jenayah yang Dilaporkan <i>Saudara</i>	211
	Seruan Bersatu dan Persaudaraan Sahabat Pena	215
Bab Lima	Kesimpulan	222
<i>Bibliografi</i>		231
<i>Indeks</i>		249

SENARAI GAMBAR

Gambar 1.1	Syarikat Percetakan Jelutong Press, 1928 1941	24
Gambar 2.1	Muka Depan Akhbar <i>Saudara</i>	33
Gambar 2.2	Syarikat Jelutong Press sekarang telah dijadikan kedai cat Nippon di Jalan Jelutong, Pulau Pinang	34
Gambar 2.3	Editorial atau Rencana Pengarang <i>Saudara</i>	39
Gambar 2.4	Rumah Syed Sheikh al-Hadi yang sekarang ini telah dijadikan Tokong Pei Yee Thong atau White Dress Temple di No. 410, Jalan Jelutong, Pulau Pinang	56
Gambar 2.5	Syed Sheikh Ahmad al-Hadi dan cucunya Syed Mohamed bin Syed Alwi pada tahun 1930	60
Gambar 2.6	Mohd. Yunus bin Abdul Hamid	69
Gambar 2.7	Abdul Rahim Kajai	80
Gambar 2.8	Syed Alwi bin Syed Sheikh al-Hadi	83
Gambar 4.1	Ahli Jawatankuasa Agong Persaudaraan Sahabat Pena Malaya tahun 1937	217